

רבי אבא אמר, יש צור ויש צור. מצד הצור העליון יוצא צור אחר. ומה זה צור העליון? צור של כל הצורים. ומהו? אותו שהוליד את ישׁראל, שכתוב צור ילדך תשי. שהרי מצד של הצור העליון שלמעלה יוצא צור אחר. מצד האם יוצאת גבורה.

וזה הולך כמו מה שאמר רבי אלעזר. כתוב (תהלים קו) מי ימלל גבורות ה'. מה זה גבורות ה'? להכליל את האם העליונה של הכל. שאף על גב שאינה דין, נמצא מצדה, שהרי הגבורה נמצאת מצדה, ולכן נקראת הצור העליון. (דברים לב) ותשכח אל מחלוקת - זה אור של אבא. מה הוא? חסד עליון, שהוא אור של אבא.

עוד אמר רבי אבא, מים בכל מקום, הרי ידוע, והקדוש ברוך הוא מתעורר בצור הזה להוריק מים, שהרי לא ראוי ואלא מגדלה, וזהו אור ונס של הקדוש ברוך הוא, ועל זה שבח דוד ואמר, (תהלים קיז) ההפכי הצור אגם מים וגו'. ומשמע ההפכי, שהרי אין דרך הצור בכך.

ועל זה בצור העליון הוציא מים ממקום שלמעטה. ומה שמו של אותו שלמעטה? סלע, שכתוב והוצאת להם מים מן הסלע. ובמה הוציא הסלע הזה מים? בכח הצור שלמעלה.

רבי שמעון אמר, הצור תמים פעלו, מה משמעו של הצור תמים פעלו? שהתהפך הצור לעשות פעלו של תמים. ומיהו התמים? אברהם, שכתוב בו (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. וזהו ההפכי הצור אגם מים, ומשמע תמים פעלו, וזה אברהם.

בשעה זו הופך הצור לתמים.

רבי אבא אמר, אית צור, ואית צור, מסטרא דצור עלאה, נפק צור אחרא. ומאי צור עלאה. צור דכל צורים. ומאי איהו, ההוא דאולידת לישראל, דכתיב צור ילדך תשי. דהא מסטרא דצור עלאה דלעילא, נפקא צור אחרא. מסטרא דאימא, נפקא גבורה.

ואזלא הא כהא דאמר רבי אלעזר, כתיב (תהלים קו) מי ימלל גבורות יי'. מאי גבורות יי'. לאכללא אימא עלאה דכלא, דאף על גב דלאו איהי דינא, מסטרהא אשתכח, דהא מסטרהא (דף ט"ד ע"ב) גבורה אשתכח, ובגיני כך צור עלאה אקרי. (דברים לב) ותשכח אל מחולקת, דא נהירו דאבא. מאי ניהו. חסד עלאה, דאיהו נהירו דאבא.

הו אמר רבי אבא, מים בכל מקום, הא ידיעא, וקודשא בריך הוא בהאי צור אתער לארקא מיא, דהא לא אתחזי, (אלא מגדולה) ודא הוא את וניסא דקודשא בריך הוא. ועל דא שבח דוד ואמר, (תהלים קיז) ההפכי הצור אגם מים וגו'. ומשמע ההפכי, דהא לאו ארחוי דצור בכך.

ועל דא, בצור עלאה, אפיק מיא מאתר דלתתא. ומה שמייה דההוא דלתתא. סלע. דכתיב, (במדבר כ) והוצאת להם מים מן הסלע. ובמה אפיק האי סלע מיא. בחילא דצור דלעילא.

רבי שמעון אמר, (דברים לב) הצור תמים פעלו מאי משמע הצור תמים פעלו. דאתהפך צור, למעבד פעלו דתמים. ומאי איהו. אברהם. דכתיב ביה (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. ודא הוא ההפכי הצור אגם מים, ומשמע תמים פעלו, ודא אברהם.

בשעתא דא, אתהדר הצור, תמים. בשעתא

בשעה שניה אחרת, כשרצה
 (וכשנענשו) משה להוציא מים בצור
 הזה, בכתאי ישראל לא חזר
 לתמים כמו בהתחלה. באותו זמן
 התרעם משה ואמר, צור ילדך
 תשי. כלומר, החלשת אותו ממה
 שהיה בתחלה, שבשבילך לא
 נמצא עכשו תמים, ונעשה (בו) דין,
 מה שלא היה בימי ילדך, כלומר
 עלומך.

אמר רבי אבא, מה זה שכתוב
 ה'ש ה' בקרבנו אם אין? וכי היו
 ישראל טפשים שלא ידעו דבר
 זה, והרי ראו שכניה לפניהם
 וענני כבוד עליהם, שמקיפים
 אותם, והם אומרים ה'ש ה'
 בקרבנו אם אין? אנשים שראו
 את זיו כבוד מלכם על הים,
 ולמדנו שראתה שפחה על הים
 מה שלא ראה יחזקאל, הם נמצאו
 טפשים ואמרו ה'ש ה' בקרבנו
 אם אין?

א"ל כן אמר רבי שמעון, רצו
 לדעת בין העתיק הנסתר של כל
 הנסתרים שנקרא אין, ובין זעיר
 אנפין שנקרא ה', ולכן לא כתוב
 ה'ש ה' בקרבנו אם לא, פכתוב
 ה'לך בתורתך אם לא, אלא - ה'ש
 ה' בקרבנו אם אין.

אם כן, למה נענשו? אלא משום
 שעשו פרוה, ועשו בנסיון,
 שכתוב ועל נסתם את ה'. אמרו
 ישראל, אם זה - נשאל בגון אחד,
 ואם זה - נשאל בגון אחר. ולכן
 מיד - ויבא עמלק.

ויבא עמלק וילחם עם ישראל
 ברפידים. רבי יוסי פתח, (ישעיה לב)
 אשריכם זרעי על כל מים משלחי
 רגל השור והחמור. אשריכם זרעי
 על כל מים - שם שנינו כמה מים
 וכמה מים נמצאים. אשריכם
 ישראל שאין להם זרע אלא על
 המים, שכתוב ויחנו שם על
 המים. אותם שהיו תחת ענפי

אחרא תננינא, פד (אתענשו) בעא משה לאפקא
 מיא בהאי צור, בחובייהו דישראל, לא
 אתהדר תמים, פקדמיתא. ביה זמנא, אתרעם
 משה ואמר, צור ילדך תשי. חלשת
 ליה ממה דהוה בקדמיתא, דבגינך לא
 אשתכח תמים השתא, ואתעביד (ביה) דינא,
 מה דלא הוה ביומי ילדך, כלומר עלומך.

אמר רבי אבא, מאי דכתיב ה'ש יי' בקרבנו
 אם אין. וכי טפשין הוו ישראל דלא
 ידעי מלה דא, והא חמו שכינתא קמיהו,
 וענני כבוד עלייהו דסחרון לון, ואינון אמרו
 ה'ש יי' בקרבנו אם אין, גוברין דחמו זיו
 יקרא דמלפיהון על ימא, ותנינן, ראתה
 שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, אינון
 אשתכחו טפשין, ואמרו ה'ש יי' בקרבנו אם
 אין.

א"ל הכי קאמר רבי שמעון, בעו למנדע, בין
 עתיקא סתימאה דכל סתימיון, דאקרי
 אין. ובין זעיר אפין דאקרי יי'. ועל דא, לא
 כתיב ה'ש יי' בקרבנו אם לא, כמה דכתיב
 ה'לך בתורתך אם לא. אלא ה'ש יי' בקרבנו
 אם אין.

אי הכי אמאי אתענשו. אלא על דעבידו
 פרוהא, ועבידו בנסיונא, דכתיב ועל
 נסותם את יי'. אמרו ישראל, אי האי נשאל
 בגוונא חד. ואי האי נשאל בגוונא אחרא. ועל
 דא מיד ויבא עמלק.

ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים. (שמות
 יז) רבי יוסי פתח, (ישעיה לב) אשריכם זרעי
 על כל מים משלחי רגל השור והחמור.
 אשריכם זרעי על כל מים, תמן תנינן, כמה
 מים וכמה מים משתפחין. זכאין אינון
 ישראל, דלית זרעא להו, אלא על המים,